

Список використаних джерел

1. Бандурка О.М. «Оперативно-розшукова діяльність». ч. I: Підручни. Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 244 с.
2. Офіційний сайт Верховної ради України / Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18.02.1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.
3. Офіційний сайт Верховної ради України. Кримінально процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
4. Міжнародне співробітництво органів внутрішніх справ з правоохоронними органами зарубіжних країн: проблеми теорії та практики : матеріали круглого столу (Дніпропетровськ, 23 верес. 2010 р.). Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2010. 216 с.
5. Шендрик В.В. Міжнародний досвід використання підрозділів поліції для отримання оперативнорозшукової інформації. Право і Безпека. 2009. № 1. С. 24–29.
6. Сурков К.В. Принципы оперативно-розыскной деятельности и их правовое обеспечение в законодательстве, регламентирующем сыск : моногр. СПб, 1996. 215 с.

Коробко Михайло Олександрович,
здобувач наукової лабораторії з проблем
протидії злочинності навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії
внутрішніх справ

ОКРЕМІ ЗАСАДИ ВИЯВЛЕННЯ ОРГАНАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ КВАРТИРНИХ КРАДІЖОК, ЩО ВЧИНЯЮТЬ ОРГАНІЗОВАНІ ГРУПИ ТА ЗЛОЧИННІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Проблема протидії квартирним крадіжкам упродовж багатьох років залишається однією з найактуальніших для правоохоронних органів, зокрема підрозділів кримінального розшуку Національної поліції України. Наявна стійка тенденція до збільшення кількості квартирних крадіжок за низького відсотка розкриття цих злочинів. Аналіз статистичних даних підтверджує, що проблема боротьби з цими видами злочинів не лише не втрачає актуальності, а й потребує постійного вивчення та вдосконалення [1, с. 197]. Практика показує, що в останні роки квартирні крадіжки набули організованості та професійної спрямованості, відрізняються кваліфікованими засобами їх здійснення, що включають у себе різноманітні дії з підготовки скоєння крадіжок, безпосереднього проникнення до житла й

заволодіння матеріальними цінностями, а також приховування слідів злочинного посягання. У великих містах та районних центрах України квартирні крадіжки становлять особливу небезпеку [2, с. 93].

На сьогодні розкривається лише кожен другий злочин. Рівень розкриття крадіжок з проникненням у житло, вчинених організованою групою осіб ще нижчий. Виявлення усіх учасників організованої злочинної групи, конкретизація ролі та доказування фактів їхньої участі у вчинених крадіжках, – складний процес. Вивчення практики свідчить, що злочинна група у повному складі притягується до кримінальної відповідальності рідко. Такий стан досудового розслідування призводить до ускладнення криміногенної ситуації, що створює умови виникнення нових кримінальних організованих груп, до набуття ними ознак стійкості й згуртованості, до вчинення повторних, а нерідко і серійних злочинів даної категорії [3].

Дані про спосіб злочину можуть бути використані для встановлення та викриття злочинця; виявлення та забезпечення виявлення сукупності доказів; виявлення причин та умов вчинення злочинів, вжиття заходів щодо їх усунення та попередження злочинів [4, с.7].

В. В. Лавренюком за результатами вивчення і узагальнення матеріалів кримінальних проваджень (архівних кримінальних справ), розпочатих за ознаками крадіжок із житла, виявлені типові способи проникнення злодіїв в приміщення. До них відносяться наступні: злом корпусу входних дверей за допомогою фомки, лома, поштовок плеча або ноги, зняття їх з петель – 14 %; зламання замків на входних дверях шляхом перепилювання або хімічного розчинення ригелів, висвердлювання всієї конструкції замка з полотна дверей – 27 %; проникнення через вікно, двері балкону, коли ті відкриті або шляхом зламу їх конструкції (вибивання, видавлювання скла, злом замків) – до 29 %; підбір ключів, відмичок (характерним є для професіоналів), з використанням задалегідь викраденого (скопійованого) ключа, або шляхом виявлення ключа «прихованого» в обумовленому членами родини місці – 17 %; руйнування стін, стелі, підлоги – 9 % проникненням в житло із згоди жертви (під виглядом санітарної епідеміологічної служби, перевірки радіаційного фону, лікаря, працівників соціального забезпечення тощо) – 3 %; використання нетипових способів проникнення (наприклад, крадіжки речей з лоджій та балконів за допомогою «вудочки») – 1 % [3].

Крадіжки, пограбування, розбій, шахрайство та інші кримінально карані дії завжди бентежили спокій законослухняних громадян [6], особливо це пов'язано із вторгненням рф на територію України.

У зв'язку із вторгненням рф на територію України, було прийнято ряд змін до кримінального законодавства, що посилення

кримінальної відповідальності за окремі види злочинів. Це було здійснено в першу чергу, як превентивна захід щодо запобігання вчиненню всіх видів злочинів. Так в разі вчинення крадіжки повторно або за попередньою змовою групою осіб (ч. 2 ст. 185), з проникненням у житло або інше володіння (ч. 3 ст. 185) чи у великому, особливо великому розмірі (ч. 4, 5 ст. 185) – передбачалися покарання у вигляді позбавлення волі. Нині ж крадіжка, учинена в умовах воєнного або надзвичайного стану – є особливо кваліфікованим складом злочину. Вчинення крадіжки в умовах воєнного стану – одразу кваліфікується за ч. 4 ст. 185 КК, за що передбачено покарання у вигляді позбавлення волі від 5 до 8 років [7].

Класифікуючи крадіжки, що вчиняються в умовах російської агресії, слід зазначити й про таке. Чимало фонових для злочинності явищ та сама злочинність є побічним ефектом так званого blackout, якого зазнають українці через російські обстріли [8, с. 4-7]. Blackout можна визначити як системну аварію в енергосистемі, що супроводжується масовим неконтрольованим відключенням споживачів у всій країні або у конкретному регіоні [9]. Як показало опитування співробітників правоохоронних органів, у такі періоди збільшується кількість квартирних крадіжок та крадіжок з автомобілів (особливо у темний час доби, що не співпадає з комендантською годиною). Це дає нам підстави зробити акцент на такому факті і в класифікації крадіжок, розглянувши окремо зазначені випадки. Підставою їх виділення, наголосимо ще раз, є не місце їх вчинення (хоча і цей аспект є важливим), а саме обстановка, в якій вони вчиняються. Обстановка blackout вирізняється особливою напруженістю, адже ця подія є наслідком масованих ракетних атак території України, під час і після якої люди перебувають у надзвичайному стані нервового та емоційного напруження, а всі служби критичної інфраструктури, правоохоронні органи виконують невідкладні завдання щодо якомога скорішої нормалізації обстановки у територіальних громадах. У свою чергу, крадії у цій ситуації розраховують на легку здобич 68 через послаблення соціального контролю за збереженням майна [10, с. 232–233, 11, с. 67–68].

Підсумовуючи вище викладене, необхідно відзначити, що наведені кількісні та якісні тенденції підтверджують складність проблематики протидії правоохоронними органами багаторівневим транснаціональним добре організованим і злагодженим ієрархічним злочинним організаціям [12], що спрямували свою основну злочинну діяльність на вчинення квартирних крадіжок.

Список використаних джерел

1. Дрозд Ю. В. Організація діяльності з розкриття квартирних крадіжок підрозділами карного розшуку / Ю. В. Дрозд // Південноукраїнський правничий часопис. № 2. 2007. С. 195–198.

2. Ложкін В. В. Проблеми розкриття та профілактики квартирних крадіжок у великих містах та районних центрах України. Попередження злочинів суб'єктами оперативно-розшукової діяльності : матеріали наук.-практ. конф. (Харків, 17 груд. 2010 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2010. С. 93–95.

3. Лавренюк В. В. Особливості розслідування крадіжок з проникненням у житло, вчинених організованими групами : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / В. В. Лавренюк ; кер. роботи В. Д. Берназ ; Міжнар. гуманіт. ун-т. Одеса, 2015. 24 с.

4. Протидія крадіжкам вантажів на залізничному транспорті оперативними підрозділами національної поліції : навч.-практ. посіб. / С. В. Албул, С. О. Єгоров, Є. В. Поляков, І. Л. Форнальчук, Т. Г. Щурат. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2019. 82 с.

5. Севрук В. Г. Протидія злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі: теорія та практика: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2022. 1092 с.

6. Кравчук О., Михайленко Д. Воєнний стан як обставина, яка впливає на кваліфікацію злочину та призначення покарання. URL: <https://pravo.ua/voiennyi-stan-iaak-obstavyna-iaaka-vplyvaie-na-kvalifikatsiiu-zlochynu-ta-pryznachennia-pokarannia/>.

7. Батиргарєєва В.С. Blackout як інструмент геноциду українського народу: до кримінологічного аналізу. Державно-правові засади формування безпекового середовища в Україні: сучасні виклики: матеріали Всеукраїнської наукової конференції (Одеса, 12 грудня 2022 р.). Одеса: ОДУВС, 2022. С. 4–7.

8. Григор'єв В. «Блекаут» в Україні що це таке та на скільки він може продовжитися. URL : <https://meta.ua/news/society/60080-blekaut-v-ukrainechto-etotakoe-i-skolko-on-mozhet-prodlitsya>.

9. Пазій Б. А. Щодо нових видів крадіжок, що вчиняються в Україні в умовах воєнного стану. Актуальні проблеми протидії злочинності та корупції: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції (Харків, 17 лютого 2023 р.). Харків: Юрайт, 2023. С. 229–235.

10. Пазій Б. А. Кримінологічна характеристика та запобігання крадіжкам, що вчиняються в Україні в умовах воєнного або надзвичайного стану. дисер. на здоб. наук. ступ. доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». – Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України, Харків, 2023. 239 с.

11. Павленко С.О. Основи оперативно-розшукової тактики: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2022. 624 с.